

Ceny prezidenta SR mladým vedcom...

7. 7. 2011

V stredu 6. júla prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič prijal trinásť mladých vedeckých pracovníkov zo SAV.

Úspešní mladí vedci zo Slovenskej akadémie vied sa na stretnutí zúčastnili po vedením predsedu SAV **Prof. Jaromíra Pastoreka**. Mladých vedcov vo veku do 33 rokov prezidentovi SR predstavila podpredsedníčka SAV pre vzdelávanie a doktorandské štúdium **prof. Daniela Ježová**.

Ivan Gašparovič už druhý raz odovzdal ocenenia v podobe sklenených sošiek so v ako symbolu múdrosti a poznania každému z prítomných reprezentantov viacerých vedeckých odborov - z oblasti vied o živej, neživej prírode až po spoločenské vedy. Vo všetkých týchto oblastiach dosiahli laureáti prezidentovej ceny významné domáce i zahraničné úspechy a ocenenia.

Prezident v príhovore zdôraznil svoju radosť zo stretnutí s mladými ľuďmi, ktorí *„ešte len začínajú žiť a už dokázali veci, ktoré sa niekedy nepodaria ani tým, ktorí sú už na sklonku života.“* V ďalšej časti opätovane vyjadril ľútosť nad poddimenzovanosťou prostriedkov na vedu a výskum, ktorá je v príkrom rozpore s verbálnou nevyhnutnosťou a významom podpory vzdelávania a vedeckého rastu mladých odborníkov pre spoločnosť, ktorú deklarujú všetky vládnuce garnitúry.

Prezident vyjadril poľutovanie nad tým, že mladí vedci nenachádzajú u nás *„pôdu, ktorá by vám vychádzala tak v ústrety, aby ste mohli naplno realizovať svoje predstavy,“* povedal prezident. Podčiarkol, že *„už dvadsať rokov podporu viac konštatujeme a verbálne zdôrazňujeme ako na ňu prispievame,“* a pokračoval kritickým dodatkom, že práve predstavitelia štátu sa v zahraničí pýšia výsledkami našich športovcov, vedcov a umelcov, pričom *„nie sme schopní im naplno pomáhať.“*

Predseda SAV **prof. Jaromír Pastorek** v krátkom príhovore poďakoval prezidentovi SR za jeho iniciatívu a zdôraznil, že Slovenská akadémia vied si nesmierne váži jeho podporu dobrej vedy a výskumu na Slovensku. *"Táto podpora je dlhodobá,"* uviedol predseda SAV. *"Aj my musíme konštatovať, že často z rôznych strán máme podporu vedy, výskumu, inovácií, vzdelania vo verbálnej rovine, ale vaše činy svedčia o tom, že táto podpora by sa mala z verbálnej roviny presunúť do konkrétnej."* Na záver svojho vystúpenia prof. Pastorek vyslovil presvedčenie, že podpora vedy sa postupne na Slovensku stane prioritou, čo si však vyžaduje celospoločenský konsenzus. Cieľom SAV je robiť špičkový výskum, bez ohľadu na to, či základný, aplikovaný alebo translačný.

Sklenené sošky symbolu múdrosti z rúk prezidenta SR prevzali:

- **Dr. Ing. Mgr. Andrej Liptaj, PhD.** z Fyzikálneho ústavu SAV v Bratislave.
- **RNDr. Gabriel Pristáš, PhD.** z Ústavu experimentálnej fyziky SAV v Košiciach.
- **Ing. Peter Tatarko** z Ústavu materiálového výskumu SAV v Košiciach.
- **Mgr. Andrea Zemánková, PhD.** z Matematického ústavu SAV v Bratislave.
- **Ing. Marcela Lauková** z Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV v Bratislave.
- **Ing. Matej Mičušík, PhD.** z Ústavu polymérov SAV v Bratislave.

- **Mgr. Nad'a Pavlendová, PhD.** z Ústavu molekulárnej biológie SAV v Bratislave.
- **RNDr. Barbora Šingliarová, PhD.** z Botanického ústavu SAV v Bratislave.
- **PhDr. Ľuboš Blaha, PhD.** z Ústavu politických vied SAV v Bratislave.
- **Mgr. Ján Hlavinka** z Historického ústavu SAV v Bratislave.
- **Mgr. Ivan Lesay, MA., PhD.** z Ekonomického ústavu SAV v Bratislave.
- **Mgr. Alžbeta Lukáčová, PhD.** z Ústavu hudobnej vedy SAV v Bratislave.
- **Mgr. Anna Ramšáková, PhD.** z Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave.

Počas neformálnej diskusie vedci informovali hlavu štátu o svojich ďalších vedeckých plánoch a o tom, ako pokročili vo svojich výskumných prácach. Ivan Gašparovič sa zaujímal aj o spoluprácu so zahraničnými vedeckými ústavmi. Ako uviedol predseda SAV Jaromír Pastorek „*najlepším kritériom je, keď nájdú vás. My máme veľkú výhodu, že cez to, čo publikujeme si nás ľudia nájdu.*“ Výskumní pracovníci nadväzujú kontakty i cez internet, na medzinárodných konferenciách či zo zahraničných stáží.

Prijatie u prezidenta SR 2011 - charakteristiky ocenených mladých vedcov

I.odd.

Vedy o neživej prírode

Dr. Ing. Mgr. Andrej Liptaj, PhD.

Andrej Liptaj je mladým vedeckým pracovníkom **Fyzikálneho ústavu SAV** (Bratislava). Venuje sa **riešeniu problémov v oblasti teoretickej fyziky**, pričom nepoužíva len štandardné matematické metódy a počítačové programy, ale rozpracováva svoje vlastné prístupy. Počas PhD. štúdia bol Andrej Liptaj vyslaný na 3 roky do **nemeckého centra vysokých energií DESY v Hamburgu**. V rámci pobytu v DESY vyriešil problém fragmentácie pôvabného kvarku na tzv. D* mezóny v experimente H1 na urýchľovači HERA a obhájil na Oddelení fyziky **Hamburgskej univerzity r. 2008 doktorát**. Po návrate na Slovensko pokračoval v práci na oddelení teoretickej fyziky a zavŕšil ju obhajobou v roku 2010. V roku 2010 bol ocenený štipendiom Podporného fondu Štefana Schwarza ako jeden z vynikajúcich absolventov doktorandského štúdia.

RNDr. Gabriel Pristáš, PhD.

Gabriel Pristáš patrí medzi mladých vedeckých pracovníkov **Ústavu experimentálnej fyziky SAV** v Košiciach. Jeho výskum je zameraný na štúdium magnetických, transportných a tepelných **vlastností tuhých látok pri extrémnych podmienkach**, ako sú veľmi **nízke teploty, vysoké magnetické polia a vysoké tlaky**. Pri týchto extrémnych podmienkach sa naplno prejaví kvantovo-mechanický charakter tuhých látok. Skúma najmä systémy s prvkami vzácnych zemín, ktoré sú vhodné na štúdium základných magnetických interakcií. V roku 2009 získal prvú cenu v Súťaži vedeckých prác mladých fyzikov, ktorú udeľuje Slovenská fyzikálna spoločnosť. V roku 2011 bol ocenený štipendiom Podporného fondu Štefana Schwarza ako jeden z vynikajúcich absolventov doktorandského štúdia.

Ing. Peter Tatarko

Peter Tatarko (doktorand) patrí medzi mladých výskumných pracovníkov **Ústavu materiálového výskumu SAV** Košice. Jeho výskum je zameraný na štúdium mikroštruktúry a mechanických **vlastností novovyvíjaných keramických nanokompozitných Si₃N₄-SiC materiálov** s prísadami oxidov prvkov vzácnych zemín. Cieľom jeho práce je určiť spoločný **vplyv prísad nanočastíc SiC** ako aj rôznych oxidov prvkov vzácnych zemín na **zlepšenie**

mechanických vlastností keramiky na báze nitridu kremičitého. Hlavným výstupom jeho výskumu bude voľba takého materiálu, ktorý bude vykazovať najvhodnejšiu kombináciu mechanických vlastností s ohľadom na jeho cenu. Aplikáciou takéhoto materiálu v súčiastkach pracujúcich najmä za zvýšených teplôt, akými sú súčasti výmenníkov tepla, palivových turbín, ventily a iné **komponenty automobilových motorov**, sa zvýši ich životnosť a spoľahlivosť a zníži energetická nákladovosť. V roku 2010 bol ocenený získaním individuálneho grantu Nadácie Intenda v programe „Podporujeme individuality“ za preukázanie excelentných znalostí a zručností v oblasti technických vied.

Mgr. Andrea Zemánková, PhD.

Andrea Zemánková patrí medzi mladých vedeckých pracovníkov **Matematického ústavu SAV** (Bratislava). Jej výskum je orientovaný na **aplikovanú matematiku**, najmä na **modelovanie neurčitosti a jeho aplikácie pri rozhodovacích procesoch**. Medzi jej najcennejšie výsledky patrí vyriešenie otvoreného problému Alsinu, Franka a Schweizera o charakterizácii k-Lipschitzovských t-noriem, ktoré viedlo k **zavedeniu nového pojmu pre funkcie** - k-konvexnosti. Venuje sa aj modelovaniu hodnotiacich systémov založených na fuzzy logike, resp. na bipolárnej agregácii. V tejto oblasti sa v rámci pôsobenia na Trinity College podieľala na príprave softvéru v oblasti tzv. analýzy sentimentu a získala prestížne jednoročné **štipendium** AXA foundation pre postdoc výskum na **Trinity College**. V roku 2005 bola ocenená štipendiom Podporného fondu Štefana Schwarza, získala čestné uznanie v súťaži Vedec roka SR 2006 a v r. 2008 získala 2. cenu v súťaži mladých vedeckých pracovníkov SAV do 35 rokov. V roku 2010 získala Cenu ministra školstva, vedy, výskumu a športu za vedu a techniku.

II.odd.

Vedy o živej prírode a chemické vedy **Ing. Marcela Lauková**

Marcela Lauková patrí medzi mladých výskumných pracovníkov (doktorand) **Ústavu experimentálnej endokrinológie SAV** v Bratislave. Venuje sa výskumu v oblasti fyziológie živočíchov a človeka. V rámci riešenia svojej doktorandskej práce sa zaoberá **problematikou stresu predovšetkým v jeho interakcii s imunitným systémom**. Práve táto interakcia je v dnešnej dobe významná a intenzívne študovaná z hľadiska patofyziológie nielen imunitných, ale aj mnohých ďalších ochorení. Už v roku 2006 bola Ing. Laukovej udelená Cena rektora Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre a stala sa aj laureátkou Ceny Grand Prix Ľudovej banky 2006 za vzdelanosť. V decembri 2010 sa stala držiteľkou individuálneho grantu nadácie Intenda - Podporujeme individuality pre najlepšieho doktoranda Slovenska v kategórii Prírodné vedy. V júni 2011 získala Čestné uznanie SAV v súťaži mladých vedeckých pracovníkov do 35 rokov.

Ing. Matej Mičušík, PhD.

Matej Mičušík patrí medzi mladých vedeckých pracovníkov **Ústavu polymérov SAV** (Bratislava). Jeho výskum je zameraný na prácu v oblasti povrchovej úpravy nanoplínv a prípravy **kompozitných materiálov na báze polymérnej matrice a nanoplínva**. Výsledky jeho práce prispeli k objasneniu lokalizácie nanočastíc pri miniemulznej polymerizácii, čo môže prispieť k riešeniu enkapsulácie nanoplínv pri výrobe špecifických latexov. V roku 2011 bol ocenený štipendiom Podporného fondu Štefana Schwarza ako jeden z vynikajúcich absolventov doktorandského štúdia a získal „Čestné uznanie 2010“ od Journaliste-Studio v rámci oceňovania „Vedec roka SR 2010“ v kategórii „Mladý výskumník roka SR 2010“.

Mgr. Naďa Pavlendová, PhD.

Naďa Pavlendová patrí medzi mladých vedeckých pracovníkov **Ústavu molekulárnej biológie SAV** v Bratislave. Jej výskum je zameraný na štúdium funkcie proteínov zahrnutých v **bunkovom delení baktérie *Bacillus subtilis***. Výsledky jej práce prispeli k lepšiemu pochopeniu mechanizmu určenia presného miesta delenia a fungovania deliaceho aparátu tejto baktérie. *Bacillus subtilis* je **modelový organizmus a štúdium molekulárnych mechanizmov** jeho bunkového delenia prispieva k pochopeniu tohto, pre bunku esenciálneho procesu, a môže tak napomôcť pri vývine špecifických liečiv cielených proti príbuzným patogénnym baktériám. V rokoch 2009 a 2010 vďaka grantom Maria Curie fellowship a Korner fellowship absolvovala zahraničné **stáže vo Veľkej Británii**. V roku 2011 bola ocenená štipendiom Podporného fondu Štefana Schwarza ako jedna z vynikajúcich absolventov doktorandského štúdia a získala 1. cenu v Súťaži mladých vedeckých pracovníkov SAV do 35 rokov.

RNDr. Barbora Šingliarová, PhD.

Barbora Šingliarová patrí medzi mladých vedeckých pracovníkov **Botanického ústavu SAV** v Bratislave. Jej výskum je zameraný na štúdium **fylogenetických vzťahov a evolučných procesov v modelových skupinách rastlín čeľade Asteraceae**. Výsledky jej práce prispeli najmä k objasneniu mechanizmov vzniku taxónov skupiny *Pilosella alpicola* a k poznaniu dynamiky mikroevolučných procesov u vyšších rastlín v postglaciálnej histórii strednej a juhovýchodnej Európy. V roku 2008 získala cenu P. Silingera udeľovanú Slovenskou botanickou spoločnosťou za najlepšiu publikáciu mladého vedckého pracovníka a v roku 2010 bola ocenená štipendiom Podporného fondu Štefana Schwarza ako jedna z vynikajúcich absolventov doktorandského štúdia

III.odd

Vedy o spoločnosti a kultúre

PhDr. Ľuboš Blaha, PhD.

Ľuboš Blaha patrí medzi mladých vedeckých pracovníkov **Ústavu politických vied SAV** v Bratislave. Jeho výskum je zameraný na moderné politicko-filozofické teórie liberalizmu, komunitarizmu a neomarxizmu, ako aj na teórie sociálneho štátu. Vo svojich monografiách *Sociálna spravodlivosť a identita* (2006), *Späť k Marxovi?* (2009) a *Hlavné línie sociálnej kritiky v ére globalizácie* (2010) sa sústreďuje na **analýzu teórie spravodlivosti** jedného z najvýznamnejších filozofov 20.storočia Johna Rawlsa. V nadväznosti na Rawlsovu koncepciu vo svojej monografii *Späť k Marxovi?* **sformuloval vlastnú anti-akcidentálnu teóriu spravodlivosti**, postavenú na koncepte čistého úsilia, pre ktorý našiel inšpirácie v egalitárnom liberalizme a analytickom marxizme. **Za knihu *Späť k Marxovi?*** získal v roku 2010 Cenu Literárneho fondu v kategórii spoločenských vied.

Mgr. Ján Hlavinka

Ján Hlavinka patrí medzi mladých výskumných pracovníkov (doktorand) **Historického ústavu SAV** v Bratislave. Jeho výskum je zameraný na **problematiku holokaustu**. J. Hlavinka má už dnes relatívne bohatú publikačnú činnosť. Je autorom alebo spoluautorom štyroch monografií, ôsmich vedeckých štúdií, spolueditorom dvoch vedeckých zborníkov a autorom viacerých referátov na domácich aj medzinárodných konferenciách. Výsledky jeho práce prispeli k dokumentácii tragického osudu členov dnes už neexistujúcej **židovskej komunity v okrese Medzilaborce**, ako aj k vzniku doteraz jedinej monografie venovanej histórii **Pracovného a koncentračného tábora v Seredi**. Od júla 2010 vykonáva výskum v slovenských archívoch pre United States Holocaust Memorial Museum (Washington D. C.,

USA). V roku 2010 bol ocenený organizáciou Junior Chamber International - Slovakia cenou Študentská osobnosť Slovenska v kategórii Filozofia, politológia, právo, teológia.

Mgr. Ivan Lesay, MA., PhD.

Ivan Lesay patrí medzi mladých vedeckých pracovníkov **Ekonomického ústavu SAV** (Bratislava). Jeho výskum sa zameriava na štúdium politickej ekonomie transformácie v strednej a východnej Európe a na pôsobenie medzinárodných finančných inštitúcií v krajinách globálnej periferie. Výsledky jeho práce prispeli k praktickému pochopeniu pôsobenia **mechanizmov ekonomickej globalizácie** na vývoj ekonomického a sociálneho modelu rozvoja na Slovensku. Jeho **dizertačná práca analyzovala politiku Európskej investičnej banky** voči tzv. rozvojovým krajinám. Aktuálne sa zaoberá **štúdiom finančnej a hospodárskej krízy**. Ako vynikajúci doktorand získal v roku 2009 2. cenu v Súťaži mladých vedeckých pracovníkov SAV do 35 rokov a v roku 2010 bol ocenený štipendiom Podporného fondu Štefana Schwarza.

Mgr. Alžbeta Lukáčová, PhD.

Alžbeta Lukáčová patrí medzi mladých vedeckých pracovníkov **Ústavu hudobnej vedy SAV** (Bratislava). Jej výskum je zameraný na problematiku ansámbovej nástrojovej hudby, fenoménov hudobnej interpretácie a **na slovenskú ľudovú hudbu v kontexte kultúrnych kontaktov strednej Európy**. Výsledky jej práce priniesli obraz o pôsobení myjavského primáša Samka Dudíka a jeho kapely, ktorý je čo do rozsahu, hĺbky analýz a kvality výpovedí v kontexte podobne orientovaných prác v slovenskej etnomuzikológii jedinečný. Vedecká monografia A. Lukáčovej, **Samko Dudík a jeho kapela** - fenomén výraznej osobnosti tradičnej hudobnej kultúry, môže slúžiť ako základná publikácia pre ďalší výskum tradičných ansámblových zoskupení v slovenskej a moravskej ľudovej hudbe, no je využiteľná v interpretačnej praxi vo folklórnom hnutí, či v pedagogickom procese. V roku 2011 získala 1. cenu v súťaži mladých vedeckých pracovníkov SAV do 35 rokov.

Mgr. Anna Ramšáková, PhD.

Anna Ramšáková patrí medzi mladých vedeckých pracovníkov **Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV** v Bratislave. Jej výskum je zameraný na štúdium fonologických štruktúr a deklinačných paradigiem **hornokysuckých pomedzných a kysuckých goralských nárečí**. Výsledky jej práce prispeli k objasneniu rekonštrukcie genézy, systému a fungovania analyzovaných dialektov. Poskytli obraz o dôsledkoch dynamických zmien v sledovaných nárečiach z dôvodov sociálnych, geografických, kultúrnych, hospodárskych a politických interakcií. Poznatky o fonologických štruktúrach a deklinačných paradigmách dvoch vývinovo odlišných skupín dialektov sú zdrojom poznania nielen o vzniku a fungovaní základných princípov **dvoch slovanských jazykov (slovenského a poľského jazyka)**, ale aj o princípoch a zákonitostiach fungovania fonologickej a morfolologickej roviny jazyka vôbec. V roku 2010 bola ocenená štipendiom Podporného fondu Štefana Schwarza ako jedna z vynikajúcich absolventov doktorandského štúdia a získala 2. cenu v Súťaži mladých vedeckých pracovníkov SAV do 35 rokov.

Spracovala:

Prof. PharmDr. Daniela Ježová, DrSc.

Podpredsedníčka SAV pre vzdelávanie a doktorandské štúdium